

1769 n. 1.

1769, 36

4

I V S

BONAE FIDEI POSSESSORIS
CIRCA FRUCTVS E RE ALIENA
PERCEPTOS

PRAESIDIO
D. ALB. PHIL. FRICKII
ICTI ET ANTECESSORIS SVI ORD.
H. T. DECANI

PVBELICO ERVDITORVM EXAMINI SISTIT

AVCTOR
IO. AVGVSTVS TEMME
BRVNSVICENSIS.

A. D. XI. NOV. CIOIOCCCLXIX. H. L. Q. C.

HELMSTADII

LITERIS VID. P.D. SCHNORRII ACAD. TYPOGR. 1775.

1. x M. 11.

REVERENDISSIMO ILLVSTRISSIMIS

EXCELLENTISSIMIS DOMINIS

DOMINO

HENRICO BERNHARDO

DE SCHLIESTEDT

DYNASTAE IN SCHLIESTEDT KVBLINGEN

ET HAVS-NEVENDORFF

ADMINISTRO STATVS INTIMO

CAPITVLI S. CYRIACI BRVNSVICI DECANO

ORDINIS DANEBROGICI EQVITI

R E L.

DOMINO

GEORGIO SEPTIMO ANDR.

DE PRAVN

ADMINISTRO STATVS INTIMO

CANCELLARIAE ET CONSISTORII DVCAIS

PRAESIDI

R E L.

VIRIS
OB MERITA IN REM PVBLICAM
ATQVE LITERARIAM
SVMMA
MORTALITATEM SVPERANTIBVS
DOMINIS GRATIOSISSIMIS
MAECENATIBVS MAXIMIS

HAS
STVDIORVM PRIMITIAS
IN
DEVOTISSIMAE MENTIS
MONVMENTVM

PÆ CONSECRAT

IO. AVGVSTVS TEMME,

NOBILISSIMO DOCTISSIMO
DISSERTAT. AVCTORI
IOANNI AVGVSTO TEMME

S. F. D.

ALB. PHIL. FRICK.

Nil non acerbum est prius, quam maturum fiat, et tertius est ager, a quo multum frumenti speras. Ita etiam cum nostris studiis, mi cavissime TEMME, comparatum est. Et peracerba enim eorum initia nobis videntur, et magno eoque improbo labore opus est, ad colendum animi agrum, eumque ad disciplinas praeparandum. Cantissima enim bonorum admonitio est, virtutis mercedem sudore parari, qua docetur, omnibus ingenii nervis tentandum esse, quo virtutis fructus ad maturitatem prouelli cum voluptate percipi et consumi queant. Sane virtutis praemia ad fructuum industrialium classem pertinent, nec eum ego bonae

bonae fidei possessorem existimo, qui absque omni animi cultura
et cura honores magnos consequutus est. Quae quum omnia
veritate consentanea, et TIBI, AMICE AESTVMATISSIME,
longe notissima sint: etiam in exercendo legitimae scientiae
agro prudentem et solertem agricolam imitatus es, haud
deterritus innumeris, nec raro acerbis incommodis et sudo-
ribus, quae literarum sectatores subire coguntur. Nonne TV
huncce agrum ceu noualem Holzmundae proscidisti, Goettin-
gae iterasti, Helmstadii autem tertiaasti, et optimo semine
seruisti. Itaque confidere potes, futurum esse, ut, sicuti
crastina die TE hanc tuam disputationem defendentem
omnes laude excipient, ita etiam propediem vberriam stu-
diorum messem facias, et cum iucunda praeteritorum labo-
rum recordatione maturos et dulces eorum fructus perci-
pias. De his TIBI gratulabitur PARENS TVVS SVMME
REVERENDVS, gratulabor vero et ego, optaboque, ut eos ex
animi sententia consumas. Vale, et mihi fauere perge.

Dabam Helmst. d. X. Nou. c. 1010 CCLXIX.

EXERCITATIO ACADEMICA
DE
I V R E
BONAE FIDEI POSSESSORIS
CIRCA FRUCTVS E RE ALIENA
PERCEPTOS.

§. I.

*Quis bonae fidei Possessor audiat,
inquiritur.*

Possessionem voco detentionem rei corporalis. Voculam, detentio, in definitione generis loco positam sensu paulo latiori accipias velim. Non semper enim desideratur, ut res possidenda prematur veluti quadam manu. Quid quod, quum leges velint iubeantque, ut, quod quis per alium facit, id ipse fecisse videatur; sufficere, quiuis concedet, si et alius nostro nomine possideat. a) *Possessio* autem, quam descripsimus, est vel *naturalis*, vel *civilis*. *Naturalem possessionem* tribuimus ei, qui quandam rem tenet sine animo eam propriam sibi habendi. Hinc omnis is erit possessor naturalis, apud quem res aliena est vel custodiae, vel administrationis, vel vsus, vel securitatis causa. *Civilis possessionis* appellatione venit autem illa, quae cum animo rem propriam sibi habendi est coniuncta. Haec ipsa vero de possessione civili data finitio nos iam eo ducit, ut dicere queamus, quis *bonae fidei*, quis *malae fidei possessor* audiat. Dubio nimirum caret, bonam fidem b) et

a) Vid. §. 5. I., *de interd.*

b) Qui plures alios significatus, quos vocula fides admittit, discernere, animo gestit, is legat CHRIST. THOMASII *diff. de fide iurid.*, C. I., et ill. CH. FRID. GEORG. MEISTERI *diff.*

et opinionem, se esse dominum, et ignorantiam, alium dominum rei esse, sub se comprehendit. c) Ergo *bona fide possidere*, aut *bonae fidei possessor* is dicitur, qui se rei, quam animo sibi propriam habendi detinet, dominum esse credit, eamque alienam ignorat, sed potius illius, a quo eam accepit, fuisse, aut saltem eidem illi illi, eam alienandi, competiisse putat. *Mala fide* e contra *possidere*, atque hinc *malae fidei possessor* is audit, qui, semet ex iusto titulo rem non habere, nouit, veluti quum eam emeret ab eo, quem sciebat, nec dominum rei fuisse, nec eius distrahendae habuisse facultatem. At adesse, video, qui scire cupiunt, quanam nobis mens sit de haesitante. Eos interrogare, audio, an in bona? an in mala fide sit de re a semet detenta possessor dubitans? Obmotam hance quaestionem facillime decidi posse, credunt tantum non omnes, qui pragmaticorum specie tument, modo adhiberi non negligatur distinctio, quam exco-

diff. de fide, eiusque in vsue. et praescript. iure, C. I. Legitur in viri illustri opusculis iunctim editis.

- c) Non sum nescius, aliis arridere, vt bona fides negatiue magis, quam affirmatiue definiatur. Quare ista, eorum ex doctrina, non tam in opinione, quam potius in ignorantia, consistit, rem esse alienam, alique, in rem a me possessam, ius esse. Hanc, quam praeter plures alios suppeditant, i. HENR. BERGERVS in *oeconom. iuris*, L. II, tit. II, §. XVII, not. 4., et §. XXI., GOTTL. GERH. TITIVS in *iure priu.*, L. II, C. IX, §. XVI., et IAC. RAVE in *princ. doct. de praescript.*, §. XIX, bonae fidei notionem nec leges romanae respiciunt. Euoluas ea propter, si lubet, L. 109., D., de verb. signif., et L. 42, D., de reg. iur. At vitamque notionem coniungere, mihimet ea propter placuit, quod, fieri quandoque, videamus, vt quis in bona fide sit, licet sciat, rem esse alienam. Id accidere, inter omnes constat, non modo si quis sciens possidet rem alienam, quam tamen consentiente domino se possidere putat, sed etiam si quis rem, legibus quidem intercedentibus, possidet, sed praetoris auctoritate.

excogitarunt viri haud infimi subfellii, puta, IOH. HENR. BERGERVS d), IOH. IACOB. BRVNNEMANNVS e), WOLFFG. AD. LAVTERBACHIVS f), IOH. FR. LVDOVICI g), P. MVLLERVS h), AD. STRVVIVS i), S. STRYCKIVS k). Eo autem redit laudata distinctio, cui, veluti ex oraculo editae, mordicus inhaerent. Mentis nempe haesitatio aut antecedit initium possessionis, aut hocce subsequitur. Antecedens dubium, eorum ex doctrina, infert malam fidem. Si vero possessionem adeptam dubium tanquam comes consequeretur: attendi debere, iubent, an in bonam? an in malam fidem magis inclinaret possessor dubitans? Istud enim si accideret: haesitans vocandus esset bonae fidei possessor. Hunc dubitantem e contra titulo malae fidei possessoris dignum esse, volunt, qui magis inclinaret in opinioem, rem esse alienam. At enim vero, vt manes tantorum virorum mihi parcant, opto, si misso auctoritatis praecudicio, ingenue fatear, allata distinctio, et sanae rationi et legibus aduersa, rem confici non posse. Vt, id contendere, nullus erubescam, me hoc imprimis mouet. Fides scilicet, de qua iam sermo, quum sit iudicium de rei, quam quis tenet, dominio: facile est intellectu, eandem illam semper aliquid aut affirmare, aut negare. Dubium vero continere suspensionem iudicii, fatentur omnes. Ergo sicuti dubium excludit et affirmationem et negationem: ita etiam dubia fides, seu iudicium dubium

A 2

- d) In *diff. de fruct. et imp. quoad b. et m. fidei possessorem*, §. VIII. In dissertationibus b. viri iunctim editis locum vindicat trecesimum primum.
- e) In *exercit. VIII. ad Instit. pag. 66.*
- f) Legas IPSIVS *colleg. theor. pract. tit. de usurp. et vsuc. §. XI.*
- g) In *doctr. pandect. tit. de vsur. et vsuc. §. II.*
- h) Euoluas EIVS *diff. de mala fide superueniente, cap. II. §. 2.*
- i) *Exercit. 43. §. 12.*
- k) Tam in *tr. de iure sensuum, diff. X. cap. IV. n. 74. sq.* quam in *vsu moderno, tit. de usurp. et vsuc. §. III.*

bium inuoluit, vt cum dialecticis loquar, contradiccionem in adiecto.

§. II.

*Quid fructuum nomine veniat, indicatur, adponiturque
praecipua eorum diuisio.*

Haec ergo tecum, lector beneuole, erant communi-
canda, vt in limine illicio comperires, qualem concep-
tum bonae fidei possessoris supponerem, cui iacto ve-
luti nouae domus fundamento deinceps dicenda super-
struantur. Nunc, age, notionem *fructuum* euoluamus,
et diuisionem eorum praecipuam dispiciamus. *Fructuum*
varia est significatio 1). Si vero quaestio incidat de re a
bonae fidei possessore cum omni causa restituenda: is
errare non videtur, qui eos appellauerit omne emolu-
mentum, quod quis ex re aliena, vel per eius causam,
percipit. Hinc nata distinctio *fructuum* in *ciuiles*, *indu-*
striales, et *naturales*. *Ciuiles* vocant, qui non ex cor-
pore rei nascuntur, sed extrinsecus per occasionem rei
iure percipiuntur, cuius generis sunt vsurae, mercedes,
pensiones, reditus annui. At intercedunt BALDVS m),
IOH. CORASIVS n), IOH. ALTHVSIVS o), qui horum
fructuum denominationem tanquam ineptam reicien-
dam,

- 1) Qui eos discere cupit, is legat, praeter AMAD. ECKOLTI
comp. pand. tract. tit. de usur. et fruct. §. II. GEORG. PICCII
colleg. enucl. L. XXII. tit. I. §. 24. LVD. MENKENII *syss.*
iur. ciu. tit. de usur. §. 26. LVST. MEIERI *colleg. argentor.*
L. XXII. tit. I. §. 29.
- m) In glossis ad L. 4. C. de act. emt.
- n) In *miscell. iur. ciu. lib. V. C. IX. n. 10.* Insertas inuenies tom. II.
operum CORASII, quae praeulo tradidit VAL. GVIL. FOER-
STERS. Argumenta eius praecipua refellere conatus est
IOH. IAC. WISSENBACHIVS *diff. ad pand. XVIII. §. 15. sq.*
- o) In *iurispr. rom. L. I. cap. II.*

dam, eosque, barbara voce, industrialissimos, vel saltem industriales nominandos esse, volunt. Hos triumphos audacia superant CH. BESOLDVS p) et LVD. AVG. WURFFELIVS q), utpote qui fructus ciuiles in exilium mittere, et ex fructuum classe reicere audent. Sed quam egregie fallant, fallanturque, vide. Ut fructus enim, de quibus loquimur, iure et ex obligatione percipiuntur r), ut eorum ratio habeatur in iudiciis petitoriis s), ut fructuum vices fortiantur ac pro iis habeantur t), ut usufructus u), pensiones, mercedes, vedurae iumentorum v), fructuum appellatione veniant, iterata legum romanarum vox est. Num vero haecce cogitans vestigiis laudatorum virorum insisteres? Num iis praecuntibus *fructus ciuiles* e fructuum ordine reicere audeas? Ego quidem id facere erubesco. Tandem *fructuum industrialium* nomine illi veniunt, qui, natura quidem adiutrice, sed industria humana naturam vincente, proueniunt. Ita si adspicias valorem seminis, quod in terram prolicetur, eumque compares cum sudoribus agriculae, quos proscindendo, offringendo, tertiendo, ferendo, occando, rancando agro emittere solet: videbis, industria hominis multum superari pretium seminis. An ergo contendere ambigeres, segetes, legumina, yberamque messem referendam esse inter fructus industriales? Ego met, id

A 3

- p) Vide *IPSIVS thesaur. practice. voce Früchten*. Iungas *CHR. THOMASII notas ad STRAVCHII exerc. iuris XVIII. tb. 6.* qua BESOLDI sententiam damnat.
- q) *In iurisp. defn. §. CCCCXX.* Eiusdem sententiae fuisse videtur *PAVL. KRESSIVS in iurisp. ciu. L. 1. T. VII. §. IX.* Saltim eorum mentionem non iniecit, licet reliquas de fructibus adponi solitas diuisiones memorauerit.
- r) *L. 62. pr. D. de rei vindicat. L. 121. D. de V. S.*
- s) *L. 27. §. 1. de hered. petit.*
- t) *L. 29. D. de hered. petit. L. 34. et 36. D. de usuris.*
- u) *L. 88. §. fin. ad L. Falcid.*
- w) *L. 39. §. 1. de Legat. 1. L. 8. §. 1 et 2. de reb. auct. ind. poss.*

id statuere, non ambigo. Hisce oppositos *fructus*, puta, *naturales*, vocant illos, quos natura e re ipsa producit, licet caeteroquin nihil noceat, si forte quoddam hominis factum ab initio interuenerit, quod postea cessat. Hi ipsi vero, quorum mentionem iniecimus, fructus sunt vel in rerum natura, vel non. Eos, qui in rerum natura sunt, diuidere, mos est, in *fructus pendentes seu stantes, et perceptos*. In eruenda fructuum pendentium notione PH. ANDR. OLDENBURGERVM W) CORN. V. ECK X), HERM. VVLTEIUM Y), fortasse sequerer, qui eos definiunt fructus terrae aut solo cohaerentes, nisi rem penitus considerando explorassem, nimis anguste conceptam videri, et in alios fructus, quos non tam a tellure benigna quam potius ab aliis rebus expectamus, haud quadrare datam definitionem. Quare, *pendentes fructus* eos vocare, liceat, qui cohaerent corpori, e quo percipiuntur. Nec est, qui dicas, hanc nostram definitionem ea propter calculum non mereri, quoniam et ipsae leges velint, *vt fructus pendentes essent pars fundi z)*. Quam enim nostrae descriptioni opponis, iuris regula non simpliciter, sed hypothetice est intelligenda, habito nimirum respectu ad ipsius fundi statum praesentem, e quo fructus pendentes gignuntur a). *Fructus* tandem, qui in rerum natura non sunt, vel *extiterunt aliquando, vel sunt futuri*. Illos *consumptos* vocant, hi autem sperantur.

§. III.

- w) Euoluas EIVSDEM tract. de quat. clem. iurid. tit. V. §. 72.
 x) Conferas EIVS princ. iur. ciu. tit. de rei vindic. §. 27.
 y) Legas ILLIVS Iurispr. Roman. L. I. cap. LXIV. §. 3555.
 z) L. 61. §. 8. D. de furt. L. 44. D. de rei vindic.
 a) Vid. praeter CH. PH. RICHTERI tr. de signif. adverb. sub voce *hypothetice* CH. THOMASII diss. de iure circa frumentum, cap. I. n. 37. sq.

§. III.

*Bonae fidei possessorem fructus industriales
perceptione suos facere,
docetur.*

Praemissa sic, pro ratione instituti nostri, terminorum explicatione, iamiam, e re nostra esse, videtur, vt consideremus iuris quaestionem diu in foris agitatam, quos fructus suos faciat bonae fidei possessor, quosue domino rem suam euincenti restituere teneatur. In hoc iuris articulo tam perplexo, vt ordine procedamus, opus omnino erit, qui varios casus distinguamus. Fiat igitur initium a *fructibus*, quos in iureconsultorum scholis *industriales* vocare, mos est. Ego quidem in ea semper sui sententia, vt existimarem, *bonae fidei possessorem perceptione fructus industriales suos facere*, seu quod eodem recidit, *eum huiusce generis fructuum dominium nancisci*. Ne, temere id dixisse, videar, inuoco auctoritatem diui IUSTINIANI ita iubentis b), *si quis a non domino, quem dominum esse crediderit, bona fide fundum emerit, vel ex donatione, aliaue qualibet iusta causa aequae bona fide acceperit, naturali ratione placuit, fructus quos percepit eius esse pro cultura et cura*. Ita IUSTINIANVS conuenienter, vt puto, sententiis veterum iureconsultorum c). Loqui vero imperatorem non de bonae fidei emtore tantum, sed indistincte de quouis alio, bona fide, ex titulo dominium transferendi habili, rem alienam possidente, et vel id docet, quod legislator vtatur verbis, *aliaue iusta causa acceperit*. Ex eo autem, quod iusserit, *eius*, scilicet bona fide accipientis ac possidentis, *fructus, quos percepit, esse*, satis elucet, auctoritate diui legislatoris illum, qui a non domino, quem dominum esse putabat, rem accepit aut ex emtione, aut ex dona-

b) §. 35., I., de rer. diu.

c) Prout id videre licet ex L. 25., §. 2., L. 28., pr. D., de usur. L. 48., D., de acq. rerum dom.

donatione, aut ex simili causa ad dominium transferendum apta, dominium fructuum perceptorum nancisci. At quorum? Industrialium, assero. Quum enim IUSTINIANVS non naturae, sed tantummodo *culturae* et *curae* meminerit: contendere nullus erubescit, legislatorem hisce verbis non alios fructus, nisi eos, quos industrialium debemus, indicare voluisse d). Equidem non sum nescius, verba *pro cultura et cura* offendere doctores non paucos, opinantes, diuersum quid et separatim iis significari, ac prius verbum *pro cultura* ad industrialiales, posterius vero *cura* ad naturales fructus referendum esse e). At ea sententia mihi displicuit, atque semper credidi, parem esse vtriusque verbi potestatem, nec aliam fuisse ea coniungendi rationem, ac ut oratio esset paullo modulator aptiorque, quam si simpliciter diceretur pro cultura f). Rationem, qua iussum hancque suam voluntatem muniuit legislator, ponit in verbis *pro cultura et cura*. Negant non pauci, causam eam non esse praecipuam. Si, quod sentio, ingenue dicendum; auctoritate quidem minor, sed in se solidior mihi esse videtur ista causa, quam loco rationis a IUSTINIANO adductae, ac a quibusdam g) adoptatae, substitue-

d) Mecum sentiunt IAC. CVIACIUS in *not. ad §. 35., l. de R. D.* HVB. GIPHANIUS in *not. ad eandem §. 35., l. de R. D.* IVD. VITALIS in *lection. var., l. I., c. XIX., n. 7.* Has EV. OTTO *thes. iur. ciu., T. II.* inseruit.

e) Instar omnium hic allegasse sufficit IOACH. HOPPIVM *ad §. 35., l. de R. D.*

f) Testimonia auctorum optima aetatis, quibus confirmari potest, *culturam et curam* hic synonyma esse, attulerunt G. NOODTIVS tam in *probabil. iur. ciu., l. II., c. VIII.*, quam in *com. ad dig., tit. de rei vind., p. 197. T. II. oper.*, et CH. WAECHTLERS in *not. ad probab. citat., p. 255. opusc. ipsius.*

g) Inter hos nomen suum proficitur IOH. BORCHTOLDEN in *not. 1., ad §. 35., l. de R. D.* VLK. HVBERSVS tam in *prael. iur.*

tuerunt viri magni nominis, puta, GE. ENGELBRECHTIVS h), W. LVDWELL i), EV. OTTO k), I. O. WESTENBERGIVS l), NIC. de-VOERDA m), ARN. VINNIVS n), aliique. Nam si hic tantum culturae et curae ratio habenda esset: fallor, aut id tantummodo bonae fidei possessori concedendum foret, ut, quas in curando et colendo impendebat, expensas operasque imputaret, atque ad eum duntaxat modum fructus vel deducere vel retinere posset, si alia ratione restitutio ei non fieret. Quare pro vindicando, bonae fidei possessori, dominio fructuum industrialium praecipua ratio quaerenda esse videtur in bona fide. Sicuti haec enim toties, quoties lex impedimento non est, tantumdem praestat veritati, quantum rei veritas o): ita etiam is me dissentientem non habebit, qui contendet, quod bonae fidei possessor in fundo, contemplatione bonae fidei, iudicetur, habere dominium p), et per hoc fundi culturam et curam, siue ius colendi et curandi fundum, iusta ex causa, a non domino acceptum.

§. IV.

Dominium fructuum industrialium a bonae fidei possessore, irrevocabile consuntione demum acquiri, demonstratur.

Licet igitur bonae fidei possessor fructus industriales perceptione suos faciat, ac licet dominium, quod ita nasci-

*jur. civ. sec. inst., L. II, T. I., §. 31. quam in digress. I. Insti-
nian., L. IV., C. XXIII, n. III. et EDM. MERILLIVS in not.
ad § 35, I., de R. D.*

h) *Tam in exercit. quart. ad instit., §. XLIX., quam in comp. iu-
rispr., tit. de R. V., §. VIII.*

i) *In not. ad § 35, I., de R. V.*

k) *Ir. comm. ad I., tit. cod., p. m. 191.*

l) *In princip. iur., sec. ord. inst., L. II, T. I., §. 172.*

m) *In enarrat. in instit., L. II, tit. I., p. 103.*

n) *Euoluas ILLIVS comm. in instit. p. 202. edit. HEINECC.*

o) *L. 136., D., de reg. iur.*

p) *L. 25., §. 1., D., de vsur., L. 48., D., de R. V.*

nascitur, bonitarium eidem illi profit ad hoc, ut eiusce generis fructibus non modo pro suo arbitrio uti, et pro necessariorum utilitate distrahere, sed illos etiam, si ab alio quodam percepti sint ac possideantur, tanquam suos vindicare queat: attamen vim ac potestatem huius domini bonitarii non eo usque extendas velim, ut credas, bonae fidei possessorem fructus hosce lucrari sine formidine restitutionis. Dubio namque caret, a bonae fidei possessore dominium eiusce generis fructuum irrevocabile demum consumptione acquiri. Ut ita sentiam, memet haud paucae moverunt rationes non contemnendae, quae id, meo quidem iudicio, euincere videntur. In earum classem omnium primo refero, quod indistincte PAULVS, bonae fidei emptorem non dubie percipiendo fructus, etiam ex re aliena, suos interim facere, scribat q). Non est, qui obiciat, iureconsultum loqui modo de bonae fidei emptore, atque proin, quod de hoc affirmavit, negandum esse de aliis bonae fidei possessoribus. Nam in iure nostro rarum non est, ut exempla siue species referantur, non ut regula restringatur, aut excludatur species alia, sed ut potius ea declaretur. Caeterum non sine caussa vocabulo *interim* vitur iureconsultus. Fallor enim, aut allata dictione is hoc indicare voluit, bonae fidei possessorem, licet is sola perceptione fructus suos faciat *interim*, id est, ut egomet interpretor, usque dum bonae fidei possessor manet, nec verus dominus superueniens rem euincit, absolute tamen et irrevocabiliter hosce consumptione demum suos facere. Nam quum *interim*, id est, usque ad euictionem bona fide possideat rem: non dubie, seu ut clarius dicam, iure certo, *interim* fructus omnes is percipere debet. Re autem euicta quum desierit bona fide possidere: tenetur fructus restituere, non consumptos, sed tantum perceptos. Illos enim ob bonam fidem, quae consumpti sunt, non immerito retinere, hosce vero ob

q) L. 48., pr. D., de A. R. D.

amis-

amissam bonam fidem suo domino, e cuius fundo nati sunt, restituere tenetur. Perceptio igitur, secundum mentem iureconsulti, inchoat quidem, consumptio vero consummat acquisitionem fructuum r). Ne vero putes, me falsam mentem affingere PAVLO, audias, eundem illum etiam contendere s), quod eum, qui bona fide percepit, lucrari oporteat fructus, si eos consumpsit. Si ergo ex doctrina PAVLI, bonae fidei possessor consumptos fructus tantum lucratur: a contrario colligitur, eundem illum istos fructus non lucrari, quos tantum percepit. Huic argumento iungam et alias rationes sententiam nostram firmantes. Scilicet ipse IVSTINIANVS, postquam edixerat, ut bonae fidei possessoris essent fructus, quos percepit, subiecit t), et ideo, si postea dominus supervenerit, et fundum vindicet, de fructibus ab eo consumptis agere non potest. Quare a contrario iure colligunt u), de non consumptis siue perceptis, licet iam a solo essent separati, agere dominum posse aduersus bonae fidei possessorem. Vides igitur, haud obscure IVSTINIANVM tribuere bonae fidei possessori dominium irrevocabile demum in fructibus consumptis. At hoc, quod a sensu contrario nemus, argumentum displicet H. DONELLO v), SC. GENTILI w), H. HVNNIO x). Hi enim triumviri docent, eiusce generis fructuum dominium acquiri iam percipione,

B 2

- r) Euolvas quaeso ANT. PEREZII *prael. in XII. lib. cod. tit. de rei vind. n. 22.* IAN. ACOSTA *not. ad sphum 35. I. de R. D. ill. CAR. FRID. WALCHII syll. select. iur. controu. disp. XXIX. §. 1.*
- s) L. 4. §. 2. D. *fn. reg.*
- t) §. 35. I. de R. D.
- u) Conferas ANT. FABRI *coniect. iur. civ. L. IV. C. XVII.* GEORG. FRANTZKII *tam comm. in pand. tit. de rei vind. n. 54. quam exercit. iurid. dec. quart. qu. VIII. n. 7.*
- v) Vid. EIVS *comm. iur. civ. L. IV. C. XXVII.*
- w) Legas EIVS *comm. de donat. inter vir. et uxor. L. II. C. XVII.*
- x) In *resolut. iur. civ. L. II. tract. 1. qu. XXXI.*

ptione, licet haec destituta sit consumptione. Non est, qui reformidemus tela secus sentientium. Dubio enim careret, valere argumentum a sensu contrario desumptum, si istud aut iuri expresso, aut rationi suffragatur. Iurare vero auferim, futurum esse, ut, hoc nostrum argumentum iuri scripto conueniens esse, is adfirmet, cui in mentem venerit, quod IVSTINIANVS ratione fructuum in condemnatione obseruari vult. Videlicet diuus legislator, quum eos, qui iam primum ad studia iuris admoti essent, docere vellet, quamnam rationem fructuum obseruarent in condemnatione, aperte profitetur y), *in omni condemnatione eius, qui bonae fidei possessor fuit, non haberi rationem consumptorum, neque non perceptorum*. Quare colligere licet, si in condemnatione eius, qui alienam rem bona fide possidebat, non habenda est ratio fructuum consumptorum, sed duntaxat perceptorum: sequitur, eum, auctoritate diui IVSTINIANI, dominium perpetuum nancisci in fructibus industrialibus consumptis, nequaquam vero in perceptis. Veritas vero maioris huius enunciationis et vel exinde elucet, quod Imperator de fructibus consumptis adfirmauerit, eorum rationem non esse habendam, vocabulo autem perceptorum duas negationes *neque non* iunxerit, quae proin adfirmationem inuoluentes indicare videntur, sed vtiue habendam esse perceptorum rationem. At quid opus, ut anxie congeramus, quae ad firmandam sententiam nostram ex verbis IVSTINIANI adduci possent, quum alia lex exstet, qua id, cuius probationem in nos suscepimus, expresse continetur. Opponunt Imperatores DIOCLETIANVS et MAXIMINIANVS malae fidei possessorem ei, qui rem bona fide possidebat, ac rescribunt, huius modo esse, ut extantes restituat. Verba rescripti ita sonant z), *certum est, malae fidei possessores omnes fructus sciare cum ipsa re praestare: bonae fidei vero*

y) §. 2. l. de offic. iud.

z) L. 22. C. de rei vind.

vero, extantes: post autem litis contestationem vniuersos. Neque potes cum H. DONELLO a) fructus extantes hic pro pendentibus accipere. Nam nec vsus huius verbi interpretationem tam frivolam admittit, nec ignotum est, et in aliis legibus fructus extantes opponi consuntis b). Accedit et hoc, quod de fructibus pendentibus, quin restituendi veniant, dubium esse non possit, quum, eos esse partem fundi, inter omnes constet c).

§. V.

In iudicio singulari bonae fidei possessorem nec de huiusce generis fructibus teneri, demonstratur, licet iis locupletior sit factus.

Quibus expositis, iamiam consideremus iuris quaestionem in scholis aequae ac in foro saepius agitatam, num, si bonae fidei possessor fructus industriales consumptione ita suos fecerit, ut iis ditior deprehendatur, iudicio singulari instituto in restitutionem veniat id, in quantum locupletior inde est factus? Si dicendum, quae mihi si mens de hoc iuris articulo tot modis, quot ingeniorum acumen excogitare potuit, olim versato: ingenue fateor, fructuum industrialium nomine, quos bonae fidei possessor consumpsit, eum non teneri, utut ex iis esset locupletatus d). Ut ita statuam, me hoc imprimis mouet, quod

B 3

- a) *l. c.*
- b) Legas capropter L. 22. §. 2. de pign. act. L. 3. C. de cond. ex lege.
- c) L. 44. D. de R. V. L. fin. §. 6. quae in fraud. cred. Iungas ANT. DAD. ALTESERRAE tr. sextum de fidei iur. cap. XIV.
- d) In sectas hic abire iureconsultos, constat. Sententiam, quam nosmet tuemur, defendunt H. COCCIVS in *diff. de iure semin. S. III. §. 20.* A. FACHINEVS *cont. iur. L. I. C. LXXIII.* TIM. FABER in *diff. ad inst. XIV. §. 7.* IOH. GARSIAS in *tr. de expens. et melior. C. XXIII. n. 40.* I. G. HEINECCIUS

292

nulla in iure nostro prodita sit actio, qua dominus rem suam euincens tale lucrum petere possit. Non rei vindicatio. Hac enim modo, rem certam in rei facultatibus obuiam petere, certum est, fructus vero industriales, quibus consumendis bonae fidei possessor ditior deprehenditur, hic nec possidet, nec eos desit dolo possidere. Non conditio. Etenim is, dum hocce fructus, lege permittente, consumebat, neque deliquit, neque contraxit, et conditio de fructibus consumtis datur modo aduersus malae fidei possessorem e). Non imploratio officii iudicis. Nam cessat ista, actioni principali remota, in iis, quae accedunt f). Quid, quod leges, quotquot bonae fidei possessori fructus industriales indulgent, sine vlla distinctione loquuntur, nec in iis vestigium restitutionis occurrit. Iubent, consumtorum fructuum rationem non esse habendam g); iubent, bonae fidei possessorem fructus consumtos lucrari h); iubent, ab eodem illo fructus non consumtos i), sed extantes k), esse restituendos. An hocce ponderans negare auderet, sententiam, quam tuemur, niti claris legum verbis? Defendi insuper illa et vel ea propter poterit, quod fructus, de quibus loquimur, bona fide cum iusto titulo coniuncta, percepti sint ac consumti, ita, vt nec dolus,

*in doct. pand. tit. de R. V. §. CXCI. A. LAVTERBACHIVS
 in disp. ad L. 32. de reb. cred. P. II. §. XIX. G. L. MENCKE-
 NIVS in intr. in doct. de act. for. comm. sp. S. I. C. II. M.
 I. §. 4. IOH. SCHNOBELIVS in disp. ad pand. quint. §. 24.
 IOH. STRAVCHIVS ad iur. iust. diff. XVIII. §. 10. ARN.
 VINNIUS sel. quaest. L. I. C. XVI. I. O. WESTENBERGIUS
 in dig. tit. de R. V. §. 32.*

- e) L. 3. C. de cond. ex L.
- f) L. 8. L. vlt. D. de eo quod cert. loc.
- g) §. 2. I. de offic. iud.
- h) L. 4. §. 2. D. fin. reg.
- i) L. 41. §. 1. D. de re iudic.
- k) L. 22. C. de R. V.

dolus, nec culpa bonae fidei possessori obici queat, quod eos possidere deserit, quum haecenus tamquam in re sua versatus sit. Quare dominus sibi ipse imputet, quod omiserit, iusto citius rem suam vindicare. Hisce rationibus accedit et hoc, quod consumtio in fructibus nostris semet non secus habeat, ac usucapio respectu acquisitionis in non fructibus. Hac namque ratione coniungi et comparari, videmus, consumtionem ac usucapionem 1). Dubio autem quum careat, hoc posteriori, puta usucapionis, casu bonae fidei possessorem exempli causa partum ancillae usucapiendo suum facere, ac dominum vindicantem exceptione repellere, tamen is tali partu ditior sit factus m): nullus errare videor, si, ob dictam comparationem in legibus fundatam, assero, idem illud adfirmandum esse de fructibus a bonae fidei possessore consumptis. Quid, quod et ipsius vtilitatis publicae fauor exposcere videtur, ne nostram sententiam deseramus. Quem enim fugit, rei publicae conducere, si litium ambages illicet praescindatur. Num vero id fieri posse, crederes, quum audias, super modo, quo illud, in quantum bonae fidei possessor ditior factus, aestimari debeat, lites moueri? iam hisce nimirum decemibus, usuras pretii, quo praedium comparatum, nec non impensas fructuum deducendas, et id tandem, quod tunc superest, restituendum esse, iam vero illis praecipientibus, bonae fidei possessorem eum demum apparere locupletiosem, in quantum is fructus ex alieno fundo perceptos in suos usus conuertebat, eosdem sumtus ex suis opibus erogaturus, si vel maxime rem alienam non possedisset, adeoque illas consumtionem deducendas venire, quas aut omittitur, aut ex suis erogaturus non fuisset. In tanta incertitudine num ergo istos iureconfu-

tos

1) L. 4., §. 18 sq., D., de usuc.

m) Arg. L. 8., pr., C., de praeser. 30 vel 40 ann.

tos n) vituperares; qui, latis sententiis, mordicus legum romanarum, sine vlla distinctione, loquentium verbis inhaerentes respondebant, bonae fidei possessorem de consumptis fructibus industrialibus non teneri, licet iis ditior factus sit?

§. VI.

Argumenta secus sententiarum diluuntur.

Iusto operosiores fuisse, deprehendimus, BEN. CARP-ZOVIVM o), NIC. A LYNCKER p), W. LVDWELL q), H. PISTORIS r), IOH. PHILIPPI s), IOH. SCHILTE-RVM t), HIER. TREVTLERVM u), in congerendis rationibus, quibus ostendere satagerunt, principiis morum non minus, ac iurium germanicorum haud convenire, vt, instituto iudicio singulari, non id veniat in restitutionem, in quantum bonae fidei possessor ditior euaferit fructibus industrialibus consumptis. Pro libertate,

- n) Inter hos nomen suum profitentur, AR. PINELLVS ad L. 2., C., de rescind. vend., part. 2., C. 4., n. 47. H. HARNIVS in obs. ad M. WESENBECCII dig. tit. de R. V., n. VII. A. LAV-TERBACHIVS in cond. for. XVI., th. 3., 10. a SANDE dec. aur., L. 3., tit. 15., def. 1. I. E. A WERNEHR sel. obs. part. 1., obs. CCCXIX. CH. WILDVOGELIVS in diss. de iur. fruct. a b. f. poss. peccatorum, th. XVII. Ipse SAM. STRYCKIVS in vs. mod. de R. V., th. 12. fatetur, se nunquam vidisse, practitari, b. f. possessorem condemnatum fuisse, in quantum locupletior factus.
- o) Euolvas, si placet, ILLIVS iurispr. forens., P. III., const. 32., def. 8.
- p) Vide ILLIVS annal. ad I., tit. de R. D., §. 36., et tit. de off. iud. §. 2.
- q) Conf. ILLIVS exerc. iustit. IV., §. VII., not. sub L. g.
- r) Prae omnibus aliis produci hic meretur. Nam prolixae argumenta, quae nobis aduersari videntur, pereruditae protulit quaest. iur. civ. P. IV., Q. XXV.
- s) Consulas ILLIVS vs. pract. instit., L. II., eccl. 15., n. 5-5q.
- t) Legas ILLIVS exerc. ad part. XVI., §. 56.
- u) Intuearis, si lubet, ILLIVS sel. disp. Vol. 1., disp. XIV., th. XI.

tate, qua res publica eruditorum fruatur, nobis liceat, praecipua secus sententiarum argumenta nostrae opinioni aduersa diluere. Omnium primo obiciunt leges, quae cautum v) legitur, *ut id non consumtum haberetur, quod in corpore tenretur*, et in quo proin, ipsorum ex doctrina, bonae fidei possessor locupletior factus esset. At vos, qui hanc nobis iniicitis scrupulum, vos, inquam, interrogo, quis vnquam quaeso, vobis exceptis, istud duntaxat consumtum vocauit, quod ita interit, vt plane non, ne quidem per aequipollens, exiter. Non dubito, fore, quin, si cogitaueritis, nummos istos vocari consumtos, qui in accipientis opibus non inueniuntur, licet is hifce nummis comparauerit aedes, ac ditior in eundo hoc contractu euaserit, quin, inquam, vos ipsi diceretis, voculam consumtum hic accipi non tam intuitu patrimonii diminuendi, quam potius abusus, interitus, alienationis. Et sane si vestra argumentatio huius non esset; sequeretur, etiam fructus a bonae fidei possessore vfucaptos restituendos esse, si in corpore patrimonii ipsius retinerentur, id quod tamen vosmet ipsi abnuitis. Sed, pro stabilienda vestra sententia, a vobis vrgeri insuper, conspicio, perincliam regulam iuris w), quae iubet, *ne quis cum damno alterius locupletior fiat*. Male peream, si vobis, qui hanc adduxistis iuris regulam, in mentem venerit altera illa x), secundum cuius tenorem nulli damnum inferre videtur is, qui suo iure vitur. An vero creditis, affirmari posse, bonae fidei possessorem cuidam inferre damnum, dum is non secus atque iuerus dominus re aliena vitur, et consumendis fructibus industrialibus lucrum capit? Si, quam vos intueri vultis, aequitatem summam intueamur:

v) L. 71. §1. D., de leg. II.

w) L. 206., D., de reg. iur.

x) L. 24., §12. D., de dam. inf.

mur : sane is errare non videtur , qui , pretium emtionis et hic in rationem venire , dixerit. Licet enim id a domino rem suam vindicante repeti nequeat : attamen , ni me fallit animus , eadem ratione vsurarum fauor hic militat , qui deprehenditur in domino intuitu fructuum , vt proin bonae fidei possessor , tum imprimis si a venditore euictionis praestationem impetrare nequeat , titulum locupletioris non mereatur , nisi et ipsae vsurae a fructibus perceptis excedantur. Addunt secus sentientes et hanc obiectionem , *actionum scilicet et vel ipsis legibus opululantibus y) dari , si penes alterum quid mea e re sit.* Largior id vobis , at non nisi eo demum in casu , si id accidat sine causa. Crediderim vero , vos mecum in eo consensuros esse , si asseram , de bonae fidei possessore contendere minime posse , eum sine causa possidere istud lucrum , quod fructibus industrialibus consumendis capit. Quem enim fugit , bonam fidem coniunctam cum iusto titulo esse instar causae. Nec omittunt aduersarii suam opinionem confirmare *exemplis plurium negotiorum , in quibus quis teneretur , quod factus esset locupletior e re z).* At nec his moueor , vt , quam tueri animus gekit , sententiam deseram. Id enim in actionibus personalibus procedere , concedo , non vero in realibus. Accedit , quod bonae fidei possessor hic non locupletior euadat e re aliena , sed quasi e re sua , ac non tam contrahat negotium , quam potius instar domini agat , dum pro cultura et cura fructus consumit. Prope neglexerim , mentionem iniicere vltioris argumenti , quod se inuenisse laetantur aduersarii. Id ponunt in eo , *in iudicio petitionis hereditatis bonae fidei possessorem de consumtis fructibus , si iis locupletior est factus , teneri , hinc idem illud statuendum esse in iudicio singulari , quam in hac doctrina iura non distinguerent inter haec*

y) L. 72. D. de reb. cred.

z) L. 8. C. de don. int. vir. et uxor. L. 27. §. 1. D. de minor. L. 70. §. D. de leg. II.

haec duo iudicia a), nec iusta deprehenderetur distinguendi causa, ob quam possessor rei singularis magis lucraturus esset fructus consumptos, quam possessor hereditatis, quippe in utroque iudicio valeret haec ratio, quod nemo deberet se locupletare cum alterius iactura. Sane periculum non est, ut hic scrupulus non negligendus torqueat lectorem, si modo curate legerit ea, quae de iure bonae fidei possessoris circa fructus in iudicio vniuersali mox dicentur.

§. VII.

In iudicio vniuersali bonae fidei possessorem in tantum de fructibus consumptis teneri, ostenditur, in quantum iis locupletior factus est.

Equidem nullus nego, bonae fidei possessorem in hereditatis petitione adigendum esse ad consumptos fructus nostros restituendos, si iis locupletior sit factus. Ne putes me in defendenda hac opinione plus auctoritati doctorum, idem mecum docentium b), quam claris legum verbis, tribuere: liceat mihi, caput cuiusdam senatusconsulti sententiam nostram valde illustrans adducere. Scilicet HADRIANVS imperator, quum cognouisset, non pauca circa res hereditarias distractas, circa res caducas, circa fructus ex re hereditaria iacenti perceptos superesse

C 2

ca-

a) §. 2., I., de offic. iud.

b) Inter hos, ut alios taceam, nomen suum profitentur M. COCCEIUS in iur. controu., P. I. T. IV. Q. VIII. I. w. de GOEBEL in diss. de hered. eiusque petitione, C. IV., §. VI. OSW. HILLIGERVS in Donel. enucl., L. XIX., C. XIII., lit. d. LVD. MENCKENIUS in system. iur. ciu. tit. de H. P. §. VI. P. MULLERVS in diss. de beatit. possid. meb. II. I. 10. SCHOEFFERVS in syn. iur. priu. tit. de H. P., n. 30. s. STRYCKIUS in tr. de act. for. S. II. M. III. I. G. WAGNERVS in resol. pand., L. V., §. 100. I. BALTH. WEKNHERVS in man. pand. tit. de H. P., §. 7.

capita, quae certam a potestate legis formam expectarent, oratione quadam e) proponere, quae sibi mens, hisce de rebus, esset. Quam praecedentem orationem insequatur censio, sive senatusconsultum, in cuius limine quatuor si conspicias consules, more illorum temporum d) factum id, scias, et duos consules ordinarios fuisse, duos vero suffectos, quorum illi consularum inierunt Kal. Ianuar., hi deinde. Verba vero huius senatusconsulti, quae nostram rem paulo propius spectant, ita sonant e), eos autem, qui iustas causas habuissent, quare bona ad se pertinere existimassent, usque eo duntaxat condemnandos, quo locupletiores ex ea re facti essent. Quis quaeſo non videt, secundum hocce senatusconsultum bonae fidei possessorem, quam diu hereditatem alienam esse ignorat, de his, quae desit habere, vt suo facto aut culpa, non teneri, nisi ditior sic euaerit. Factus autem locupletior videtur, si aut aliquid habet eo, quod haereditatem possidet, alioquin non habiturus. Fingas, aliquid ad eum venisse, aut in illius rem fuisse verum, non quidem occasione haereditatis iacentis, sed ex ipsis rebus hereditariis, aut pro ipsis, ipsarumque vsu. His iugam, quae HADRIANI nepos, M. AVREL. ANTONINVS f) hunc in modum edixit g), iuras vero pecuniarum ante litem contestationem ex die ven-

- ditio-
- c) Vid. IOS. FERN. de REB. excurs. anal., L. III., ill. pr., f. 1243., T. V. ibes. iur. civ. quem b. OTTONI debemus. Iungas, si placet, IOH. FRID. MAGERI diff. de orat. princ., §. XIV.
 - d) Hunc dudum notavit AND. ALCIATVS parer. L. V., C. X. Adde THEO. IANS. ab ALMELOVEEN fast. conf. p. 214. quo loco docet, qua ratione eorum nomina ad fallorum monumenta sint emendanda.
 - e) Integra senatusconsulti huius verba seruauit VLPIANVS L. 20. §. 6. D. de H. P.
 - f) Ita et in inscriptionem L. I., C. de H. P. emendam, subscriptioni autem annum Chr. 170., substituendum esse PETR. RELANDVS fast. conf., p. 43., euicit.
 - g) L. 1., C. de H. P. Iungas et L. 25., §. II., L. 28., L. 40., §. 1., D. cod.

ditionis hereditariarum rerum ab eo facta, qui antea possidebat, collectas, nec non etiam fructus bonae fidei possessores reddere cogendi non sunt, nisi ex his locupletiores extiterint. Quo edicto caesareo, nec clarius quidpiam, nec plenius dici potest, quod magis conduceret in rem nostram. At adesse video, qui cum perill. IOH. IAC. de HOEFLER h) obiiciunt, in adductis legibus neque volam, neque vestigium de consumtis fructibus apparere. Non esse videtur, ut causam nostram deseramus facta hac obiectione. Fructus enim, de quibus iam loquimur hic subintelligendos esse, et vel ex eo elucet, quod illi, quos nuncupamus fructus perceptos ac extantes, iam iam restituendi veniant, nec attendatur, num bonae fidei possessor iis locupletior fuerit factus, nec ne? Sciscitaris forsitan rationes, quibus legumlatores moti hoc tale edictum promulgandum curauerunt. Non vnam esse, sed plures, crediderim. Etenim ni me fallit animus, illis, hoc statuere, ea propter placuit, aut quod, quum leges i), quae bonae fidei possessori indulgebant ius res hereditarias dilapidandi, perdendi, donandi, perquam notas haberent, sicque, dum cognoscebant, iusto mitius cum eo agi in iudicio vniuersali, aequum hinc vicissim esse crederent, ut is praestaret, si lucri quid ex consumtis fructibus consequutus esset; aut quod putarent, hereditatis, possessori, dum is careret titulo possessionis, non ultra consulendum esse, quam ut ne damno afficeretur; aut quod ipsis iura cognita essent perspectaque, quibus cautum, ut fructus a possessore hereditatis percepti illico in classem rerum hereditariarum reciperentur, ut ipsam iacentem hereditatem augerent, ut eodem iure, quo corpora hereditaria, et fructus nostri peterentur, etiam in restitutionem hereditatis venirent. Ea omnia secus se habere in iudiciis

Q 3

ciis

h) In *diff. de immun. b. f. possessoris a restit. fruct. in iudic. ram reali, quam person. §. XIII.*
 i) *L. 25. §. II. D. de H. P.*

ciis singularibus, dubio caret. Nam in his nec pretium in locum rei succedit, nec fructus rem augent. In eo autem rationem detegas velim, ob quam ea, quae iura in iudiciis vniuersalibus de bonae fidei possessore desiderant, in iudiciis particularibus nec admitti possunt, nec ista doctrina iure impugnatur, vi cuius bonae fidei possessor in iudiciis singularibus non tenetur de fructibus consumptis, si iis locupletior euaserit.

§. VIII.

Fructus industriales pendentes ac extantes a bonae fidei possessore restituendos esse, ostenditur.

Satis abundeque probauimus, bonae fidei possessorem fructus industriales suos facere perceptione, consumptione autem lucrari. Iam videndum erit, quosnam fructus is restituere teneatur domino rem suam euicenti. De fructibus industrialibus pendentibus nulla est controversia. Hi enim, dum pendet, pars fundi esse censentur, ac non tam seminis, quam soli conditionem sequuntur. Quare cum ipso corpore, cui inhaerent, restituendi sunt, ac dominus propter hos fructus easdem habet actiones, quae eidem competunt propter ipsam rem, puta rei vindicationem, vel nonnunquam conditionem furtiuum k). At quaeritur de fructibus extantibus, id est, separatis quidem a re, qua tenebantur, sed nondum consumptis, an illi omnes? an vero naturales tantum, industrialibus exclusis, restituendi sint? Cunctos sine omni distinctione, restituendos esse, iura euidenter arguunt. Audias obsecro, iureconsultum PAVLUM aientem l), quod *bonae fidei possessor fructus perceptos lucretur, si eos consumpsit*. Hinc infero ex sententia PAVLLI cum

k) L. 12. §. D. de usufr.

l) L. 4. D. fin. reg.

eum fructus perceptos, qui nondum consumti sunt, haud lucrari. Ac quid quaeso opus est, ut multa congeramus argumenta, quae nostram sententiam affirmare videntur, quum addit rescriptum, cuius auctores imperatores DIOCLETIANVS et MAXIMIANVS sunt, cuiusque iam mentionem inieciimus. Verba caesareae voluntatis nostram sententiam illustrantia huius tenoris sunt m), *certum est, malae fidei possessorem omnes fructus solere cum ipsa re praestare; bonae fidei vero extantes.* Perpulchre haec profecto ad rem nostram. Non vero sine causa dominium non tam perpetuum, sed potius bonitarium modo, in fructibus industrialibus extantibus bonae fidei possessori indulsit nomothesia romana. Is enim tamen si iura singularia bonae fidei indulta pro se adducere possit: finio tamen veritati cedere, ac domini superuenientis dominium longe fortius esse debet illo, quod bonae fidei possessori tribuimus. Quare recte CELSVS, *meum est, inquit n), quod ex re mea superest cuius vindicandi ius habeo.* Multa formidine instare, et ex eo, quod GAIVS iureconsultus, *in pecudum fructu etiam fortum esse, sicut lactem, et pilum, et lanam, itaque agnos, et boedos, et vitulos, statim pleno iure esse bonae fidei possessoris et fructuarii,* scribat o) inferre video, fructus industriales perceptione ita bonae fidei possessori fieri, ut in his plenum ius habeat, ac proin domino fundi deneganda sit vindicatio horum fructuum, si qui superessent p). Sed si dicendum, quod de hac obiectione cogitem; ingenue fateor, hanc non esse mentem GAII iureconsulti. Nam licet, ex eius voluntate, bonae fidei possessor sit fructuum perceptorum dominus pleno iure, id est, *in solidum*, non secus

m) L. 22. C. de rei vindic.

n) L. 49. §. I. D. de rei vind.

o) L. 28. pr. D. de vsur.

p) Ita M. DONELLVS in com. iur. cit. L. IV. C. V. Eum sequi videtur ANT. GOVEANVS in lection. iur. L. II. C. XV. Iunge MAR. LYCLAMA & NYHOLT membr. L. III. eclog. I.

ac fruquarius, et licet tale dominium consequatur *statim* eatenus scilicet, vt hoice fructus consumere queat: tamen iureconsultus minime asserit, ius istud fieri percipiōne perpetuum, atque eo ipso dominum superuenientem excidere dominio suo, quod aliae leges ei indulserant in vindicandis fructibus nostris, si qui apud bonae fidei possessorem inuenirentur. Ne me explicationem dare, credas, alienam et a verbis et a mente iureconsulti GAIJ, liceat adlucere locum, e quo appareat, eundem iureconsultum eodem modo, cuius memini, et in similibus casibus loqui consueuisse. Ita enim dicit q), *firmum sub conditione legatum, hac pendente, pleno iure heredis esse*, quem tamen, conitat, existente conditione ab eo abiturum, et demum heredis fieri irreuocabiliter conditione deficiente. Nec te ab assumenda explicatione, quam de verbis GAIJ dedimus, deterreat, facta in lege nostra coniunctio bonae fidei possessoris cum fruquario, qui fructuum perceptorum dominium irreuocabile consequitur. Toties enim, quoties iura bonae fidei possessorum iungunt fruquario, toties, inquam, haec comparatio eatenus est admittenda, quatenus aliae leges nullam aliam disparitatem expresse indicant r). Sed vrge forsitan, propter curam et culturam, quam bonae fidei possessor adhibuit, dominum repellendum a vindicandis fructibus extantibus. Aut fallor, aut talis cura fructuum extantium restitutionem eo minus retardari poterit, quo certius est, eam bonae fidei possessori solum prodesse ad hoc, vt, opposita doli mali exceptione, dominus rem suam euincens pretium eius, quod impensum est, aut soluere teneatur, aut si seminis ac culturae sumtus soluere detre-

q) L. 29. §. I. D. qui et a quib. manum.
 r) Disparitatem quandoque adesse inter bonae fidei possessorem ac fruquarium, docuit PETER. FERRENONIUS anim. et variis locis. L. I. C. V. Leguntur in EV. OTTONIS th. iur. cin. T. I.

detrectet, patiatnr saltem sumtus cum fructibus pro rata pensari, et pro illis partem fructuum retineri a bonae fidei possessore.

§. IX.

Bonae fidei possessoris et fructus naturales esse, docetur.

Tandem vero fructus, quos a benigna natura expectamus, poscere videntur, qui eis hac in dissertatione locum tribuamus. Me quidem breuia scribentem a suscipiendo hoc negotio deterrere potuisset operosa interpretum in fructuoto hoc campo industria. Tentandum est tamen, nec praesumpta desperatio veri inueniendi negligentiam nobis persuadere, aut amplius quaerendi occasionem amputare debet. Quaesitum est, an bonae fidei possessor etiam illos fructus suos faciat, qui sponte nascuntur? Fateor, me perlubenter iis accedere, qui fructus industriales non separant a naturalibus, et bonae fidei possessorem omnes fructus, hinc etiam illos, qui sine eius opera prouenerunt, percipere ac iis consumendis dominium perpetuum acquirere, contendunt s). Ut ita sentiam, me id inprimis mouet, quod PAVLVS iureconsultus dicat t),

bonae

- s) Inter hos nomen suum profitentur ARDR. ALCIATVS ad L. II. C. de pact. oper. tom. III. n. 4. DOM. ARVMAEVS disp. VIII. ad pand. ib. XI. IAC. BRVNEMANNVS ad L. 22. C. de R. V. nom. 4. sq. IAC. CVRTIVS coniect. L. II. C. LXIV. in EV. OTTONIS thes. iur. ciu. T. V. MARQ. FREHERVS verif. L. II. C. XXIV. ib. T. I. ORT. FOMANNVS syn. iur. iust. disp. IX. §. 20. HVB. GIPHANIUS antinom. iur. ciu., L. II. ad ib. 24. sq. IOH. HARPRECHTIUS ad §. 35. l. de R. D. ERIC. HEDEMANNVS disp. ad pand. XIII. §. 13. HENN. VLTREIVS disp. schol. C. XX. H. ZOESIUS comm. ad pand. rit. de A. R. D. n. 65.
- t) L. 48. D. de A. R. D.

D

bonae fidei emtor non dubie percipiendo, fructus etiam ex aliena re, suos interim facit, non tantum eos, qui diligentia et opera eius peruenierunt u), sed omnes, quia quod ad fructus attinet, loco domini pene est. Quo responso nec clarius quidpiam, nec solennius dici potest. Quid enim omittit, aut excludit, qui voce *omnes* utitur? Mirari hinc saepius coepi, qui fieri potuerit, ut glossatores, ac cum iis quidam recentiores iureconsulti v), verba PAVLI *sed omnes* restringant ad fructus industriales, qui alterius, quam bonae fidei possessoris, opera prouenerunt. Eheu explanationem violentam, quam et aures non admittunt, et cui ratio recti sermonis repugnat! Quis enim non fateatur, absurdum esse, ut dictio haec *omnes*, quae nullam rem excipit, ad ea, quae cura et factu tertii nata sunt, coangustetur? Quis insuper non videt, verbum *omnes* a PAVLO, non ad operantes, sed ad ipsos fructus referri, nec dictionem vniuersalem ad solos industriales fructus restringi? Hoc ipsum patescere ex eo, opinor, quod iureconsultus, quum antea de fructibus industrialibus loquutus fuerit, alios addiderit, simulque hanc subiunxerit rationem, *quia quod ad fructus attinet, loco domini pene est.* Auctoritatem PAVLI excipiat casus a IULIANO iureconsulto memoratus. Licet quidem eum ponat in bonae fidei emtore: subdit tamen generatim de quouis bonae fidei possessore, quod fructus suos faciat non attendita quadam inter fructus naturales ac industriales distinctione. Ita insit w) porro *bonae fidei possessor in percipiendis fructibus id iuris habet, quod dominis praediorum tributum est.* Praeterea cum ad fructuarium pertineant fructus a quolibet sati, quanto magis hoc in bonae fidei possessoribus recipiendum est, qui plus

u) Errore factum, ut peruenierunt pro prouenerunt legatur, docet M. ANT. MURETVS *comm. de orig. iuris, f. 117. thes. cit. cit.*

v) Instar omnium nominasse sufficit I. W. TEXTORIS *diff. de fruct. rest. §. XXXI.* Legitur T. II. *opusc.*

w) L. 25. §. I. D. de usur.

plus iuris in percipiendis fructibus habent? Vnde inferre licet, quoscumque fructus dominus praedii percipere, suosque facere potest, eosdem et percipit, et suos facit bonae fidei possessor. Nam idem ius, quod domini praediorum habent, in fructibus percipiendis bonae fidei possessori tribuit IULIANVS noster. Assumo, dominus indistincte omnes fructus, siue opera, cura, facto hominum proueniant, siue nullo cogente sponte nascantur, percipit, suosque facere potest. Sequitur ergo, vt et bonae fidei possessor non minus industriales, quam naturales fructus percipiendo suos faciat. Porro, quod ius habet fructuarius in percipiendis fructibus, idem imo et multo fortius, ex IULIANI iussu, habet bonae fidei possessor. Iam vero dubio caret, usufructuarium omnes omnino fructus etiam sponte sua prouenientes, veluti foenum, folia, foetus animalium, lac, ligna, et alios suos facere x). Ergo multo maiori iure gaudet bonae fidei possessor, omnes omnino fructus et naturales et industriales suos faciendi. Lectoribus non iniucundum esse, arbitror, si hysce argumentis et alias iungam rationes. Aut enim animus noster fallit, aut inter eas referri debet, quod leges velint iubeantque y), vt quibus fructus non tam feminis, quam soli iure percipiantur, et magis ius corporis, e quo percipi solent, quam semen ipsum, e quo oriuntur, adspiciendum sit. Id quod vero dici non posset, si in fructibus percipiendis solummodo aut industriae aut curae, nequaquam vero naturae ratio habenda esset. Hanc causam comitetur et haec ratio. Si foetus animalium consideramus: multae pecudes ut plurimum pariunt, nulla hominis praesentia, nedum industria, interueniente. Foetus pecudum igitur, agnos, hoedos, vitulos, pilos, lac, lanam, inter fructus naturales, referri debere, quis est, qui praeter C A R. H A N N.

D 2

F A B R O

x) L. 7. et 9. D., de usuf.

y) L. 25. pr., et §. I., D., de usuf.

FABROTVM Z) dubitet? Et tamen, legibus opitulanti-
 bus a), foetus ouium, lac et lanam bonae fidei possessor
 percipiendo suos facit. Simili modo foenum, quin fru-
 ctus naturalis et spontaneus sit, nullus in dubium voca-
 bit. Naturam prope solam oliuas aeque ac pomum, pi-
 rum et caeteros fructus naturales producere, hinc in ho-
 rum censum oliuam esse scribendam, docte monstrat
 ARN. VINNIVS b). Et tamen et olea mox cum percepta
 siue excussa est, et foenum simul atque caesum ac a solo
 separatum est, bonae fidei possessoris fieri, claris legum
 verbis traditur c). Haecce mecum animo volutans con-
 tendere nullus erubescio, bonae fidei possessorem fructus
 naturales non minus, quam industriales percipiendo suos
 facere.

§. X.

*Quaedam de sensu L. XLV. de usur. nobis ob stare visus,
 interpretum opiniones cum epicrisi
 adferuntur.*

Disquisitione vltiori superfedere possemus, ni POM-
 PONIVS attulisset sententiam, quae aduersari videtur
 modo adductis PAVLI verbis, quibus nostram sententiam
 defendi posse, credidimus. Eum vero in modum
 respondet POMPONIUS d), *fructus percipiendo vxor vel
 vir ex re sibi donata suos facit illos tantum, quos suis
 operis acquisierit, veluti serendo: nam si pomum decer-
 pserit, vel ex silua cecidit, non fit eius, sicut nec cuiuslibet
 bonae fidei possessoris, quia non ex facto eius fructus nascitur.*
 Ita ille. Sane hoc POMPONIi responso res eo rediit
 vt

- z) Not. ad Theoph. paraphr. inst. L. II., T. I., §. 36, tom. I., p.
 244., edit. REITZII.
 a) L. 28., D., de usur., L. 48., §. fin., D., de A. R. D.
 b) Sch. ius quaest., L. I., C. XXV.
 c) L. 13., D., quib. mod. vsusfr. amit., L. 87., D., de R. F.,
 d) L. 45., D., de usur.

vt doctrina de fructibus naturalibus a bonae fidei possessore restituendis legum interpretibus crucem figere videatur, atque ob id adducti sint, in diuersas ire sectas, quo apparentes legum dissimilitudines non secus, ac

Horrendas Syrtes, latrantia littora scyllae,
effugerent. Ab instituti nostri ratione non parum abesse videtur, si prius proferam quasdam interpretum, circa responsa PAVLI et POMPONII concilianda, opiniones discussas e), quam significem, quae mihi hac de re controuersa sit mens. Igitur omnium primo in scenam prodeant IAC. CUIACIUS f), IOH. BORCHTOLDEN g), IOH. GILKENIUS h). Hi triumuiui in ea sunt opinione, PAVLUM loqui de ea temporis periodo, qua bonae fidei possessor quiete rem possidet, nec ea ab illo res euincitur; POMPONIVM e contra disserere, de tempore iudicii seu euictionis, et hoc tempore veniente bonae fidei possessorem fructus naturales suos non facere, sed ad eorum restitutionem obstructum esse. Verum licet allata haec explicatio sit admodum subtilis et ingeniosa; mihi tamen non probatur. Vt enim non dicam, ex adhibita a POMPONIO dictione *percipiendo* apparere, iureconsultum non de fructibus restituendis, sed potius de eorum acquisitione, quae perceptione absoluitur, agere, eundemque, dum negat, fructus, de quibus nobis iam sermo, bonae fidei possessoris fieri, asserere, quod hic nec fructus naturales percipiendo suos faciat, id quod tamen PAVLUM dixisse vidimus: id saltem adducere liceat, toties, quoties loquela est de fructuum restitutione, nul-

D 3 lum

- e) Plures alias attulit NIC. de PASSERIEVS *conciat. cunct. leg., P. I., C. VII., Q. 1.*
 f) Vid. ILLIUS *not. ad §. 35., I. de R. D., et comm. ad AFRIC. ir. VII. ad L. 40. de A. R. D.* Et parum ab illius sententia abluere videntur D. GOTHOFREDVS *not. ad §. 22., C. de R. V. ac IAC. MENOCHIVS de recap. possess. remed. 15. n. 580.*
 g) Conf. EIVS *not. ad §. 35., I. de R. D.*
 h) EUOLVAS EIVS *comm. ad cund. Sphum, n. 23. sqq.*

lum admitti discrimen inter fructus naturales et industriales, sed tantum inter consumptos et extantes. Ergo quum POMPONIVS verbis, *si pomum decerpserit, vel ex silva cecidit*, naturales fructus separet ab iis, quos ab industria hominum expectamus, quumque is respondeat, fructus, quos naturae solum debemus, bonae fidei possessoris non esse: facile apparet, POMPONIVM loqui de fructuum acquisitione, quae fit perceptione, ac proin laudatos legum interpretes errare, dum POMPONII verba trahunt ad tempus modo iudicii sine evictionis, docentque huius temporis intuitu tantum bonae fidei possessorem fructus naturales suos non facere, sed potius hunc eoderm restituere. Hanc explicationem excipiat alia, quam dederunt alii triumviri, puta, IVL. PACIVS a BERIGA i), IAN. a COSTA k), LVD. VITALIS l). Distingunt inter bonae fidei possessorem, qui possidet ex titulo lucratio, puta ex causa donationis aut legati, et eum, qui possidet titulo oneroso, veluti ex causa emtionis aut per mutationis. Credunt de hoc loqui PAVLVM, dum ei tribuat omnes fructus, cuiuscunque generis sint, lucrandos, illius vero meminisse POMPONIVM, dum eidem illi indulgeat modo fructus industriales ob adhibitam culturam et curam, minime vero naturales. Et si haec opinio speciosa videatur: corrui tamen, si modo curate ponderantur POMPONII verba. Hic enim, posteaquam docuit, donatarium coniugem fructus percipiendi suos facere, illos tantum, quos suis operis adquisierit, non vero naturales, subiicit verba, *sicuti nec cuiuslibet bonae fidei possessoris*. Vnde infero, POMPONIVM velle promiscue, non habita ratione tituli lucratio aut onerosi, vt emtores, donatarii, aut ii, qui qualibet alia iusta ex causa possident, pro cultura et cura fructus tantum industriales, eos-

j) Vid. EIVS not. ad §. 35, I. de R. D.

k) Enolvas, si placet, EIVS not. ad §. 35, I. de R. D.

l) Consulas ILLIVS var. lect. L. I, C. XIX. n. 6. sqq.

eosque consumtos, suos facerent, nequaquam vero natura-
 les. Nec est, qui credas, verba, *sicuti nec cuiuslibet bonae*
fidei possessoris, non facere orationem vniuersalem, sed par-
 ticularem, atque hinc eorum sensum eo redire, *quorundam*
 bonae fidei possessorum, id est, rem habentium titulo one-
 roso, fructus naturales fieri, *quorundam*, hoc est, titulo
 lucratio rem frugiferam possidentium, fructus non fieri.
 Sane hic, quem pro defendenda legum conciliatione a
 triumuiris acutissimi ingenii tentata iniicis, scrupulus re-
 pugnat claris POMPONII verbis. Oratione enim nega-
 tiua generali vtitur, quae si in vno vitaretur, in omni-
 bus tanquam falsa rueret. Me continere non possum, quin
 et modi paulo subtilioris mentionem iniiciam, quo allatas
 leges conciliare etiam studuit VACONIVS a VACVNA m).
 Ei scilicet placuit, nouam fructuum distinctionem insti-
 tuere, et verba POMPONII trahere ad fructus illos, quos
 dixit mere naturales, i. e., eos, qui sine vlla hominis
 cultura et cura proueniunt, de PAVLO e contra adfirma-
 re, quod de caeteris omnibus fructibus, hisce mere natu-
 ralibus exceptis, sentiat. Somniasse, puto, VACONIVM
 a VACVNA incedentem hac distinctione perquam subtili.
 Sane corruere hanc interpretationem fatebitur is, qui cogi-
 tauerit, POMPONIVM generaliter definiisse, quod fru-
 ctus percipiendo bonae fidei possessor faciat illos tantum,
 quos suis operis acquisierit, non vero naturales. Quid
 quod haec tentata legum conciliatio nec congruit dictioni
 vniuersali *sed omnes*, qua PAVLVS vtitur. Nam quum
 iureconsultus hanc dictionem aduersatiue opponat praece-
 dentibus verbis, siue iis, in quibus mentionem iniicit eor-
 um fructuum, qui aliquam culturam aut curam hominum
 desiderant: utique ex natura aduersatiuae orationis ea di-
 ctio continet omnes alios fructus, in quibus opus non est,
 vt vlla quaedam industria hominum accedat.

§. IX.

m) *Declarat. iur. L. II. declar. XXI. n. 9. sqq.*

*Nostre de sensu memoratae legis nostrae sententiae
obiici solitae opinio adfertur.*

Quid igitur in tot sententiarum diuortiiis agendum? Ego quidem, vt libere chartis committam, quid sententiam de POMPONII responso, arbitror, illud continere tantummodo exceptionem a regula, haecque proin exceptionem in casu non excepto firmare verba PAVLI indefinite ac generaliter dicta, *quod scilicet bonae fidei possessor fructus haud dubie suos faciat omnes.* Agit POMPONIVS de fundo, quem, durante matrimonio, coniux coniugi donauerat. Inter omnes constat, donationes inter virum et vxorem non valere n), id quod pristinae identitati personarum, quae inter maritum et vxorem, ope nuptiarum solemnium, intercedebat, tribuendum esse videtur o). Quaerebatur igitur, num, quae eiusce generis donationes improbabant, iura, etiam in fructibus e tali fundo donato, percipiendis adplicanda essent? numque proin bonae fidei possessor hosce fructus lucrari non posset? POMPONIVS hanc quaestionem propositam decisurus non modo probe separat fructus, quos donatarius suis operis e re aliena donata acquisiuit, ab illis, qui non ex eius facto nascuntur, sed adfirmat quoque, fructus posterioris generis non fieri donatarii, illos

n) *L. 1. D. de donat. inter vir. et vxor.*

o) *Caussas huius rei nobis suppeditant L. 2. et L. 28. §. 2. D. eod. Ast minus concludentes sunt, licet ex his dein iureconsulti ingentem vim conclusionem elicuerint. Consulat quaeiso I. H. BOEHMERI exercit. LXXII. ad pand. §. VI. seqq. et perill. GEORG. HENR. AYRERI diff. de donat. inter vir. et vxor. S. I. §. II. Vera autem ratio, quod inter vxorem et maritum idem respectus intercedat, quem deprehendimus inter patrem et filium, silentio omittitur.*

illos vero istum, percipiendo, facere suos. Sciscitaris forsitán rationes, quibus iureconsultus motus tale ediderit responsum. Huius rei rationem ponunt legum interpretes in prohibita donatione coniugali. Quum enim leges eatenus donationem inter coniuges interdicerent, quatenus coniux donans pauperior inde euaderet p): eo minus responsi, a iureconsulto de fructibus naturalibus dati, mirari deberemus, quo certius esset, ut mulier carens fructibus, quos ex re donata ei, vel nihil curanti, vel ignoranti, natura fuisset datura modo non rem frugiferam tradidisset marito, non minus pauper sic euaderet, ac per ipsius rei cuiusdam donationem. At id secus se habere, putant interpretes, in fructibus, qui magis ab industria donatarii, quam ex re ipsa prodissent. Quare docent, in eo, quod coniux donans pauperior non euaderet, si donatarius fructus industriales lucraretur, quaerendum esse rationem, ob quam POMPONIVS donatario permiserit, ut hos tantum fructus suos facere posset. Verum enim vero, si verum fateri licet: haec non vera ratio esse mihi videtur, ob quam in decisione facta POMPONIVS fructus naturales separauerit ab industrialibus perceptis e fundo coniugali. Ea potius, meo quidem iudicio, non aliunde petenda est, quam ex ipsis verbis POMPONII, hoc est, ex eo, quod is in fructibus industrialibus urget inprimis donatarii diligentiam, ob quam donatarius tali beneficio dignus esse videtur. Hanc industriam tantummodo in decidenda quaestione praeculis habuit iureconsultus, adeoque de fructibus industrialibus dixit, quos suis operis acquisiuit, de naturalibus e contra respondit, eos non fieri donatarii, quoniam non ex facto eius is fructus nascitur. At instas, iureconsultum verbis, sicuti nec cuiuslibet bonae fidei possessoris, indicare, quod a casu singulari, quem tractat, conclusio generalis

E

p) L. 3. pr., L. 4. D., de donat. inter vir. et uxor.

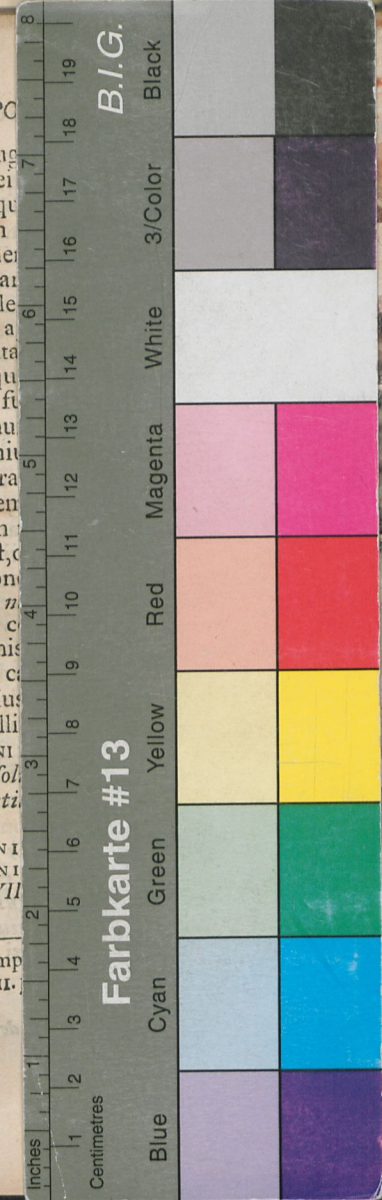
inferenda sit, et ea, quae de coniuge donatorio erant dicta, ad quemlibet alium bonae fidei possessorem extendi debeant. Hic scrupulus, ne torqueat lectorem, eximendus erit. Opposita verba non absolute de quouis bonae fidei possessore fundum possidente, et ex tali fundo fructus percipiente, intelligenda arbitror, verum potius ad casum specialem, de quo in lege est loquela, esse coarctanda, vel, ut clarius mentem aperiam, ad fructus naturales perceptos a coniuge donatorio. Hinc, meo quidem iudicio q), POMPONIUS quasi dixit, nec coniugis fructus naturales, si quosdam e fundo donato percipit, fieri, nec eosdem lucrari quemuis alium bonae fidei possessorem, in quem scilicet is coniux illos e fundo donato iam a se perceptos fructus naturales transfudit. Nam in quemlibet bonae fidei possessorem non plus iuris, in alienatione ac translatione fructuum naturalium a coniuge donatorio suscepta, transire potest, quam haec ipsa coniux habuit. Admissa hac explicatione verba a POMPONIO subiecta, *quia ex facto eius is fructus nascitur*, referes non ad bonae fidei possessorem, sed ad coniugem, qui fructus perceperat, et de quo imprimis agebat iureconsultus. Sed haec dixisse sufficiat. Id caeterum enixe rogitō, ut has primitias lector beneuolus aequo animo accipiat, et, si quid ob ingenii imbecillitatem neglectum sit, condonet, memor aureae IVSTINIANI sententiae, *quod in nullo aberrare, diuinæ utique solius, non autem mortalis sit constantiae.*

q) Vid. BALTH. BRANCHV *Obs. c. 3. LVD. CHARONDAE verisim*, L. I., C. VII., obuiis tom. I., *thes. iur. ciu. E. OTTONIS*, M. AVREL. GALVANI *diff. de usufr. Cap. XXVIII. p. 376.*

X 239 6279

Vig IX n. 1.

1769, 3^b

4

I V S

BONAE FIDEI POSSESSORIS
CIRCA FRUCTVS E RE ALIENA
PERCEPTOS

PRAESIDIO
D. ALB. PHIL. FRICKII

ICTI ET ANTECESSORIS SVI ORD.

H. T. DECANI

PVBELICO ERVDITORVM EXAMINI SISTIT

AVCTOR

IO. AVGVSTVS TEMME

BRVNSVICENSIS.

A. D. XI. NOV. CIOIOCCCLXIX. H. L. Q. C.

HELMSTADII

LITERIS VID. P.D. SCHNORRII ACAD. TYPOGR. 1775.

